

Отже, констатуємо факт, що в інформаційній війні проти України Росія застосовує широкий арсенал впливу на свідомість людей. І, як результат, замість «братнього народу» в часи Радянського Союзу українці для пересічного росіянина тепер постають «бандерівцями», «американськими маріонетками», ворожим народом. Відповідно змінилося і ставлення українців до росіян, адже такої масованої інформаційної атаки не було ні в часи «газових» чи торговельних воєн, ні в будь-які інші періоди загострення українсько-російських відносин.

Українські ЗМІ не були готові до такої масованої інформаційної агресії, що в експертному середовищі отримала назву «гібридна війна». Проте система роботи вдосконалюється, набуває нових якісних спроможностей та продовжує вживати ефективних заходів щодо нейтралізації інформаційно-диверсійної діяльності Російської Федерації проти України та протидії їй подальшому розгортанню.

ІНФОРМАЦІЙНА АГРЕСІЯ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

І. Лозовий, О.Лобойко

*Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба*

Аналіз ведення локальних війн і збройних конфліктів останнього десятиліття виявив, що протиборство у військовій сфері дедалі частіше переміщується у віртуальний та інформаційний простір. Інформаційна війна реалізує асиметричні рішення та передбачає проведення заходів, спрямованих проти систем управління, комп'ютерних та інформаційних мереж і систем. Де структурний вплив на системи управління досягається також шляхом проведення інформаційно-психологічних операцій (ІПО), які спрямовані проти персоналу та осіб, котрі приймають рішення, і впливають на їхню моральну стійкість, емоції та мотиви прийняття рішень, виконання заходів з оперативної безпеки, дезінформації та фізичного руйнування об'єктів інфраструктури.

Сучасна війна дедалі більшою мірою стає війною на ураження та руйнування свідомості противника та консолідацію свідомості власного народу. На жаль, Україна стала об'єктом добре організованої інформаційної війни з боку Російської Федерації. Отже, саме зараз актуальним є питання виявлення інформаційно-психологічного впливу (ІПВ) та протидії йому.

Аналіз воєнно-політичної обстановки в Автономній Республіці Крим (АРК) та на південному сході України показав, що проти нашої

країни та її Збройних Сил з боку Російської Федерації активно проводяться ПЮ, які складають єдину систему операцій зі взаємопов'язаними цілями, спрямованими на:

- підтримку політичних і воєнних рішень керівництва Російської Федерації на міжнародному рівні, з боку населення РФ та підконтрольних російській владі територій;

- нівелювання та викривлення рішень воєнно-політичного керівництва України, порушення діяльності органів військового управління;

- зниження морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил та інших силових структур України (у тому числі добровольчих батальйонів);

- деморалізацію населення України.

Активними учасниками цих операцій є воєнно-політичне керівництво РФ та її збройні сили і спецслужби, проросійські сили в українському суспільстві й політикумі, проросійськи налаштовані політичні діячі держав світу.

Для досягнення визначених цілей застосовується майже повний спектр каналів комунікацій – традиційні та електронні засоби масової інформації. Найактивніше використовуються телебачення, інтернет і соціальні мережі. При цьому застосовуються всі методи інформаційно-психологічної боротьби – від представлення тенденційної інформації та напівправди до неприхованої неправди («фейку»).

ПЮ Російської Федерації в АРК планувалася відповідно до системної моделі противника, розробленої у США, – моделі «п'яти кілець».

У центрі американської моделі є воєнно-політичне керівництво, національні лідери, котрі становлять критично важливу складову в архітектурі системи національної безпеки та оточені й захищені чотирма іншими оболонками (шарами, кільцями). Так, другим шаром є система життєзабезпечення, виробництво, фабрики, електростанції, нафтові заводи, банки, які під час війни є життєвоважливими для забезпечення функціонування військово-промислового комплексу. Державна інфраструктура – автомобільні шосе, залізниці, лінії електропостачання – створюють третю оболонку. Четвертим шаром є соціум (народонаселення). А останнім, п'ятим, зовнішнім шаром є збройні сили.

Ця модель реалізується за схемою «війна з середини назовні». Однак американська схема добре спрацьовує в зонах конфлікту, в яких

збройні сили розглядаються місцевим населенням як зовнішній агресор.

На відміну від цієї моделі, РФ тривалий час мала на території АРК підтримку з боку місцевого населення та значні військові формування Чорноморського флоту, які ніколи не сприймалися у ролі ворога.

РФ здійснювала тривалий попередній вплив на населення АРК з метою сприйняття військовослужбовців РФ як захисників населення та виправлення «історичної помилки» щодо належності Криму Україні. Потім почав здійснюватися вплив на керівництво АРК і міста Севастополь, а після цього – масований ІВП на особовий склад Збройних Сил України. Були взяті під контроль основні об'єкти транспортної інфраструктури та системи життєзабезпечення. Намагання Російської Федерації провести кампанію з введення збройних сил до Криму супроводжувалося діями, які мали всі ознаки підготовленої та продуманої за цілями, заходами й наслідками ІПО, спрямованої передусім на російську аудиторію, а з іншого боку – на українську та західну аудиторію.

Тактика «гібридної війни», застосована РФ в АРК, була з певними змінами поширена й на південно-східні регіони України. Так, основний вплив був зосереджений на населенні регіону. Наступними об'єктами впливу були державна інфраструктура та система життєзабезпечення відповідно. Четвертим і п'ятим шарами впливу стали Збройні Сили та військово-політичне керівництво України.

Висновки. У сучасних умовах суттєво змінився характер збройної боротьби – вона набула ознак «гібридної» війни. Акценти збройної боротьби зміщуються в бік практичної реалізації інформаційних технологій. При цьому дедалі більше значення в досягненні політичних і воєнних цілей набувають інформаційно-психологічні операції, акції та дії.

Недооцінка можливостей інформаційно-психологічної зброї, заходів протидії впливам та особливостей конкретної території може стати фатальною під час подальшого загострення воєнно-політичної обстановки навколо України.